

บทที่ 6

การปฐมพยาบาลกรณีมีสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย

สิ่งแปลกปลอม หมายถึงวัตถุ เศษวัตถุ หรือสารใดๆ ที่เข้าไปในร่างกาย และทำให้เกิดอาการผิดปกติขึ้น ปกติแล้วร่างกายของคนเราได้รับสิ่งแปลกปลอมต่างๆ เข้าสู่ร่างกายอยู่เป็นประจำทุกวัน อาทิ แบคทีเรีย ไวรัส เชื้อรา สารเคมี ฝุ่นละออง ที่เจือปนอยู่ในอากาศ อาหาร และน้ำดื่มสิ่งแปลกปลอมเหล่านี้จะเรียกว่า แอนติเจน (Antigen) สิ่งแปลกปลอมอาจเข้าสู่ร่างกายโดยทางระบบหายใจ ผิวหนัง ระบบหมุนเวียนโลหิต หรือระบบย่อยอาหาร เมื่อร่างกายได้รับสิ่งแปลกปลอมเข้าไป ก็อาจทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยและโรคภัยต่าง ๆ ได้ ซึ่งเมื่อเข้าไปค้างหรือต่าอยู่ภายในอวัยวะเหล่านี้แล้ว เป็นเหตุให้เกิดอันตรายขึ้น ซึ่งต้องให้การปฐมพยาบาลเพื่อนำสิ่งแปลกปลอมเหล่านี้ออกจากร่างกาย

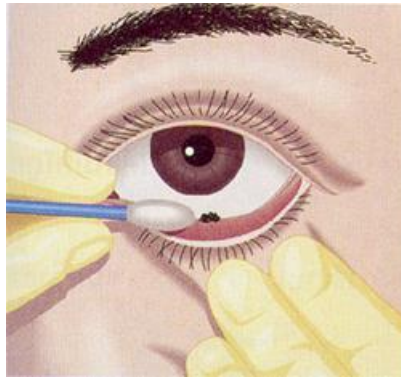
สิ่งแปลกปลอมเข้าตา

สิ่งแปลกปลอม ได้แก่ ฝุ่นเล็กๆ ฝุ่นละออง ขนตา แมลงตัวเล็กๆ อาจพบได้ที่บริเวณตาด้านนอก หรือหลังเปลือกตา ซึ่งจะทำให้เคืองตาเมื่อถูกแก้วตา

1. การปฐมพยาบาล

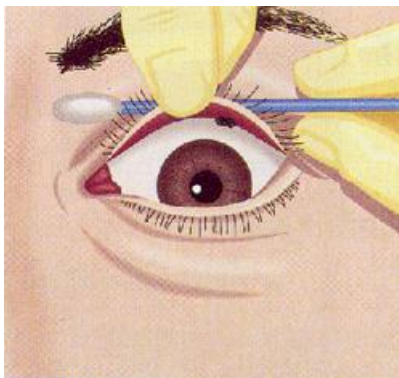
1.1 ห้ามขยี้ตา ลืมตาในน้ำสะอาด น้ำเกลือ 0.9% หรือ Boric acid 3% กรอกตาไปมาผงอาจหลุดออกมา

1.2 ถ้าผงอยู่ในเปลือกตาด้านล่าง ให้ดึงเปลือกตาล่างลงมาแล้วใช้ผ้าสะอาดเช็ดออก

ภาพที่ 6.1 การนำสิ่งแปลกปลอมออกจากตาด้านล่าง

1.3 ถ้าผงอยู่ในเปลือกตาด้านบน ให้ดึงเปลือกตาบนลงมาทับเปลือกตาล่าง ขนของเปลือกตาล่างจะทำหน้าที่คล้ายแปรง ปิดเอาสิ่งแปลกปลอมออกมา ถ้ายังไม่ออกต้องปลิ้นหนังตาบนออกแล้วใช้มุมชายผ้าสะอาดเช็ดออก

ภาพที่ 6.2 การนำสิ่งแปลกปลอมออกจากตาด้านบน

1.4 ในกรณีที่ฝังฝังในลูกตา ให้หยอดด้วยน้ำมันมะกอก หรือของเหลวที่สะอาดและไม่ระคายเคืองต่อเยื่อตา ให้หลับตา ไขผ้าปิดตา แล้วส่งโรงพยาบาล

2. กรณีที่ กรด-ด่าง เข้าตา โดยที่ต่างจะละลายพวกสารประกอบพวกไขมันที่ผิวของลูกตา ขณะเดียวกันก็แทรกซึมเข้าไปในลูกตาได้ลึกกว่าพวกกรด ซึ่งมีฤทธิ์ไปทำให้โปรตีนที่ผิวของลูกตาตกตะกอน เมื่อโดนสารเคมีพวกนี้เข้าตาจะทำให้เกิดอาการแสบตา น้ำตาไหลพราก เจ็บปวดตามาก ตาแดง เปลือกตาบวม ตาพร่ามัว

2.1 การปฐมพยาบาล

2.1.1 ล้างตาทันทีด้วยน้ำสะอาดที่อยู่ใกล้มือที่สุด ถ้าไม่มีอาจใช้น้ำก๊อก น้ำในโอ่ง น้ำคลองแทน อย่างมั่วรีรอ ขณะล้างตาให้แหวกตาผู้ป่วยให้กว้าง และบอกให้กรอกตาไปมาเพื่อล้างสารเคมีออกให้มากที่สุด ถ้าเป็นสารละลายกรด ให้ล้างนาน 30 นาที แต่ถ้าเป็นสารละลายด่างควรล้างนานกว่า 1 ชั่วโมง ในขณะเดียวกันเตรียมจัดส่งไปโรงพยาบาล

2.1.2 ในกรณีที่บ้านอยู่ห่างจากโรงพยาบาลมาก เสียเวลาเดินทางนาน ให้ใช้ยาปฏิชีวนะชนิดซีฟิงป้ายตา เช่น ซีฟิงป้ายตาคลอแรมเฟนิคอล ป้ายตาเพื่อป้องกันไม่ให้เปลือกตาติดกัน ถ้ามีอาการปวดตามากให้รับประทานยาแก้ปวดทันที

สิ่งแปลกปลอมเข้าหู

อาจเป็นสิ่งที่มีชีวิต เช่น ยุง มด หมัด เห็บ แมลงต่างๆ เข้าหู โดยเฉพาะในเด็กจะร้องไห้ ยิ่งแมลงขยับตัว หรือกัดจะเจ็บทรมานมาก หรือ อาจไม่มีชีวิต เช่น กระจุดม เมล็ดพืช

1. การปฐมพยาบาล

1.1 ถ้าเป็นสิ่งมีชีวิตใช้น้ำ (ควรเป็นน้ำอุ่น) หยอดเข้าไปในหูให้เต็ม แมลงจะคลานออกมา หรือตายแล้วลอยขึ้นมา แต่ถ้าผู้ป่วยแก้วหูทะลุ ห้ามหยอดน้ำหรือฉีดน้ำเข้าไปเพราะจะทำให้เกิดการอักเสบได้

1.2 กรณีใช้น้ำหยอดแล้วแมลงไม่ออกมาจะต้องตะแคงให้น้ำไหลออกให้หมด แล้วหยอดด้วยแอลกอฮอล์ 70 % หรือหยอดอีเธอร์ลงไปเพื่อฆ่าแมลง

1.3 ถ้าไม่มีแอลกอฮอล์ หรืออีเธอร์ ใช้น้ำมันมะกอก หรือน้ำมันมะพร้าวแทน เพื่อป้องกันไม่ให้แมลงกัดแก้วหู หรือใช้ Liquid paraffin

1.4 ถ้าแมลงนั้นตายและลอยขึ้นมาแล้ว ให้ใช้ไม้พ่นสารที่สะอาดทำความสะอาดหูข้างนั้นถ้าแมลงนั้นตายและไม่ลอยขึ้นมา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะแมลงตัวใหญ่ ควรนำส่งโรงพยาบาล

1.5 กรณีที่ไม่มีชีวิต ให้ตะแคงหูข้างนั้น อาจหลุดออกมาเอง นำส่งโรงพยาบาลในรายที่ไม่ออก ไม่พยายามเขี่ยออกเพราะจะยิ่งทำให้วัตถุเลื่อนลงไปอีก

การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษ

สารพิษ หมายถึง สารใดๆ ที่เข้าสู่ร่างกายแล้วก่อให้เกิดการบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พิษจากสัตว์ และสารพิษ

1. พิษจากสัตว์ (Bites And Stings)

1.1 ุงพิษอันตราย หมายถึง ุงที่มีเขี้ยวพิษ และมีต่อมน้ำพิษที่รุนแรง ต่อมน้ำพิษงูจะมากหรือน้อยขึ้นกับงู แต่ละชนิด เขี้ยวงูมักอยู่ด้านหน้าและเป็นโพรงติดต่อกับท่อน้ำพิษ ุงกัดครั้งแรกจะปล่อยน้ำพิษออกมามากแต่ครั้งหลังจะมีน้อยลงไปทุกที แต่ถ้าปล่อยให้งูได้มีเวลาพักประมาณ 30 นาที พิษของงูจะมากเหมือนเดิม แผลที่ถูกงูพิษกัดจะเห็นเป็นจุดเขี้ยวพิษใหญ่ๆ 2 จุด ถ้าหากเป็นรอยเขี้ยวเล็กๆ จำนวนมาก แสดงว่าเป็นงูที่ไม่มีพิษ

1.2 ุงพิษในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามการทำลายของน้ำพิษต่อระบบของร่างกาย คือ

1.2.1 ุงพิษต่อระบบประสาท เมื่อถูกงูพิษประเภทนี้กัด พิษจะทำลายระบบประสาท ทำให้มีอาการหนังตาตก ลิ้มตาไม่ขึ้น ขากรรไกรแข็ง พูดไม่ชัด กลืนน้ำลายไม่ได้ แน่นหน้าอกหายใจไม่สะดวก อ่อนเพลีย เป็นอัมพาต และเสียชีวิตจากการหายใจขัดข้อง ุงประเภทนี้ได้แก่ งูจงอาง งูเห่า งูสามเหลี่ยม เป็นต้น

1.2.2 ุงพิษต่อระบบโลหิต เมื่อถูกงูพิษประเภทนี้กัด จะมีอาการปวดบวมบริเวณที่ถูกกัดอย่างชัดเจน มีเลือดซึมตามรอยเขี้ยว มีเลือดออกใต้ผิวหนังเป็นจ้ำๆ เลือดออกตามไรฟัน เลือดกำเดาไหล อาเจียนเป็นเลือดถ่ายอุจจาระและปัสสาวะมีเลือดปน อวัยวะภายในมีเลือดออก มักเสียชีวิตจากภาวะไตและหัวใจวาย ุงประเภทนี้ได้แก่ งูแมวเซา งูกะปะ งูเขียวหางไหม้ เป็นต้น

1.2.3 ุงพิษต่อระบบกล้ามเนื้อ เมื่อถูกงูพิษประเภทนี้กัด จะมีอาการคล้ายถูกงูพิษระบบประสาทกัด เจ็บปวดกล้ามเนื้อโดยเฉพาะที่สะโพกและไหล่ ไตวายอย่างเฉียบพลัน ซึ่งเป็นสาเหตุของการเสียชีวิต ุงประเภทนี้ได้แก่ งูทะเล เป็นต้น

1.3 การปฐมพยาบาล

1.3.1 ใช้เชือกรัดบริเวณเหนือบาดแผลที่ถูกกัดให้แน่นพอควร โดยสามารถจับชีพจรที่บริเวณต่ำกว่าแผลที่ถูกกัดได้

1.3.2 หยุดการเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือเข้าเฝือกเพื่อให้เคลื่อนไหวน้อยที่สุด

1.3.3 รีบนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็วที่สุด โดยจัดให้อวัยวะส่วนที่ถูกกัดอยู่ต่ำกว่าหัวใจ

1.3.4 ปลอบโยนให้กำลังใจผู้บาดเจ็บ อย่าให้ตื่นเต้น ตกใจ ซึ่งจะทำให้หัวใจสูบฉีดโลหิตเพิ่มมากขึ้น พิษงูจะแพร่กระจายเร็วขึ้น

1.3.5 รีบนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาล (พร้อมงู ถ้าตีตายได้) เพื่อสะดวกต่อการวินิจฉัยและรักษา

1.3.6 ในกรณีถูกงูเห่าพิษเข้าตา ห้ามขยี้ตา ให้ล้างตาด้วยน้ำสะอาด แล้วรีบนำส่งโรงพยาบาล ถ้าถูกงูไม่มีพิษกัด ผู้ที่ถูกกัดควรได้รับการดูแลรักษาเหมือนบาดแผลทั่วไป โดยล้างทำความสะอาดบาดแผลด้วยน้ำและสบู่ และไปพบแพทย์เพื่อฉีดยาป้องกันบาดทะยัก

2. แมงและแมลงมีพิษต่างๆ

ได้แก่ ตะขาบ แมงป่อง แมงมุม ผีเสื้อ ต่อ แตน เป็นต้น ตะขาบ มีอาวุธที่ใช้ทำร้ายคนได้ คือขาคู่แรกของมัน ซึ่งถูกดัดแปลงให้เป็นเขี้ยวพิษ ทำให้เจ็บปวดมาก แต่มี ผู้ป่วยน้อยรายที่จะเป็นอันตรายถึงชีวิต แมงป่อง มีอาวุธอยู่ที่ส่วนหาง ปลายกระเปาะเป็นเดือยแหลมคม ใช้ต่อยเหยื่อหรือศัตรู แมงป่องในประเทศไทยมีพิษไม่ร้ายแรงนัก แต่มักทำให้ปวดบวม

แมงมุม มีเขี้ยวพิษปลายแหลมยาวอยู่ 1 คู่ มันจะใช้เขี้ยวพิษนี้กัดแทงเหยื่อและป้องกันตัว แมงมุมในต่างประเทศมีหลายชนิดที่มีพิษร้ายแรงขนาดที่กัดคนตาย เช่น แมงมุม black widow ของอเมริกา แต่ในประเทศไทยผู้ที่ถูกแมงมุมกัดมักจะมีอาการเฉพาะที่เท่านั้น

2.1 อาการ บวม ปวด บริเวณที่ถูกกัด บางคนอาจแพ้พิษมาก มีไข้ คลื่นไส้ อาเจียน เนื่องจากพิษเข้าสู่กระแสโลหิต

2.2 การปฐมพยาบาล

2.2.1 ใช้ผ้า หรือเชือก หรือทูนิกเก็ตรัดเหนือบาดแผล เพื่อกันพิษเข้าสู่กระแสโลหิต

2.2.2 ใช้ปากสะอาด ดูดที่แผลแล้วบ้วนทิ้ง เพื่อดูดเอาพิษออก

2.2.3 ทาแผลด้วยทิงเจอร์ไอโอดีน

2.2.4 ถ้าบริเวณแผล บวมมาก ให้ประคบด้วยน้ำแข็ง บรรเทาอาการปวดและลดบวม

3. ผีเสื้อ ต่อ

มีอาวุธที่ใช้ทำร้ายศัตรูคือ เหล็กใน ซึ่งอยู่ทางส่วนปลายสุดของลำตัว และเป็นอวัยวะสำหรับวางไข่ ในเพศเมียที่ดัดแปลงไป ดังนั้นตัวที่ทำร้ายคนได้จึงเป็นตัวเมียเท่านั้น

3.1 อาการ ผีเสื้อ ต่อ และต่อ เป็นแมลงที่มีเหล็กใน เมื่อต่อยแล้วเหล็กในจะคาอยู่ พิษของแมลงพวกนี้มีฤทธิ์เป็นกรด รอบแผลที่ถูกต่อยจะคันบวม แดง และปวด ถ้าถูกต่อยมากๆ จะมีอาการมากคือ คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน เป็นลม หมดสติ และอาจตายได้ นอกจากนี้อาจมีอาการอื่นๆ เช่น แน่นหน้าอก หายใจไม่สะดวก เป็นต้น

3.2 การปฐมพยาบาล

3.2.1 ให้รับเอาเหล็กในออกจากแผลทันที โดยใช้ลูกกัญแจชนิดที่มีรูตรงปลาย หรือหัวปากกาลูกกลิ้งที่เป็นโพรงกดลงที่ตรงแผลนั้น เหล็กในจะไหลขึ้นมาให้คีบออก

3.2.2 ใช้สำลีชุบแอมโมเนียหอม หรือใช้น้ำโซดาไบคาร์บอเนต หรือน้ำปูนใสก็ได้ ทาที่บริเวณแผล

3.2.3 ใช้น้ำแข็งประคบเพื่อระงับปวด และช่วยลดการซึมซาบของพิษ

3.2.4 ถ้าถูกต่อยบริเวณหน้า คอ มีอาการบวม หายใจไม่ออก ให้รีบนำส่งโรงพยาบาล

4. แมงกะพรุนไฟ

เมื่อถูกแมงกะพรุนไฟ จะมีอาการปวดแสบปวดร้อน บวมแดง เป็นผื่น อาจถึงกับไหม้เกรียม บางรายมีอาการรุนแรงมาก อาจร้อนๆ หนาวๆ อ่อนเพลีย เป็นตะคริว หัวใจเต้นอ่อนลง การหายใจขัดข้อง ชักหมดสติ และอาจเสียชีวิตได้ กลไกพิษที่แมงกะพรุนไฟใช้ทำร้ายคน คือ เซลล์เข็มพิษ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากตามสายหนวดของมัน ใช้ในการทิ่มแทงผิวกายของพวกเรา

4.1. □ การปฐมพยาบาล

- 4.1.1 ใช้มีดหรือวัสดุบางอย่าง แต่มีความแข็ง ค่อยๆ ปาดเอาเมือกหรือสายหนดของแมงกะพรุนไฟออกจากบาดแผล ระวังอย่าขูดถูกแผล และอย่าไปสัมผัสกับเมือกหรือสายหนดด้วยมือเปล่า
- 4.1.2 ล้างแผลด้วยแอมโมเนียเจือจาง หรือน้ำละลายผงฟู
- 4.1.3 ทาด้วยครีมเพรดนิโซโลน แต่ถ้าไม่มีให้ใช้ฝักบัวทะเลซึ่งมีขึ้นใกล้ชายหาดพอกที่แผล
- 4.1.4 พาไปพบแพทย์เพื่อทำการรักษาต่อ เพราะอาจมีอาการรุนแรงตามมาได้

5. สารพิษ (Poisons)

สารพิษ หมายถึงสารใดๆ ที่สัมผัสหรือเข้าสู่ร่างกาย แล้วก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ซึ่งทางเข้าของสารพิษนี้ อาจเข้าทางปาก ทางการหายใจ หรือเข้าทางผิวหนัง

5.1 การปฐมพยาบาลผู้ที่ได้รับสารพิษทางปาก การปฐมพยาบาลผู้ที่รับประทานสารพิษ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 5.1.1 ชนิดของสารพิษที่รับประทาน
- 5.1.2 ระยะเวลาที่ได้รับสารพิษ
- 5.1.3 ปริมาณของสารพิษที่ได้รับ
- 5.1.4 ความรู้สึกตัวของผู้ที่รับประทานสารพิษ กรณีที่ผู้รับประทานสารพิษไม่รู้สึกตัว ให้ทำการช่วยเหลือดังนี้

1) ตรวจสอบสัญญาณชีพ (Vital signs) 2) ถ้าหายใจ มีชีพจร 3) ให้จัดท่านอนที่ปลอดภัย, ดูแลทางเดินหายใจให้โล่ง, ห้ามทำให้อาเจียน และห้ามให้น้ำและยาทางปาก รีบนำส่งโรงพยาบาลด่วน

1) ตรวจสอบสัญญาณชีพ (Vital signs) 2) ถ้าไม่หายใจ ไม่มีชีพจร 3) CPR 4) รีบนำส่งโรงพยาบาลด่วน

5.2 กรณีที่ผู้รับประทานสารพิษรู้สึกตัวดี ให้ทำการช่วยเหลือดังนี้

5.2.1 ทำให้สารพิษเจือจาง โดยรับประทาน

น้ำหรือนม : 1 ลิตร สำหรับผู้ใหญ่ และ 1-2 แก้ว สำหรับเด็ก

น้ำแป้งสุก : ครึ่งช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 1 แก้ว

การดื่มน้ำ นม หรือน้ำแป้งสุก นอกจากจะช่วยเจือจางสารพิษ ทำให้สารพิษถูกดูดซึมช้าลงแล้ว ยังช่วยเคลือบและป้องกันอันตรายต่อเยื่อบุทางเดินอาหารด้วย

5.2.2 ทำให้สารพิษออกจากร่างกาย โดยการกระตุ้นให้อาเจียน ได้ผลดีมากในการกำจัดสารพิษที่ถูกรับประทานเข้าไปไม่เกิน 4 ชั่วโมง ทำได้ดังนี้

การล้วงคอ โดยใช้นิ้วมือหรือวัตถุปลายทู่ เช่น ด้ามช้อน ไม้พันสำลี กระตุ้นบริเวณโคนลิ้น การดื่มสารที่ทำให้อาเจียน เช่น

1) syrup of ipecac : 2 ช้อนโต๊ะ สำหรับผู้ใหญ่ หรือ 1 ช้อนโต๊ะ สำหรับเด็ก อายุ 6-12 ปี ผสม น้ำหรือน้ำผลไม้ 1-2 แก้ว จะทำให้อาเจียนภายใน 20 นาที ถ้ายังไม่อาเจียนให้ซ้ำได้อีกครั้ง

2) มัสตาดผง (mustard powder) : 1-2 ช้อนชา ผสมน้ำ 1 แก้ว

ห้ามทำให้อาเจียนในกรณีต่อไปนี้

- 1) ไม่รู้สึกตัว หรือกำลังชัก
- 2) เป็นโรคหัวใจ หรือสตรีมีครรภ์
- 3) รับประทานสารพิษประเภทกรดหรือด่างเข้มข้น
- 4) รับประทานสารพิษจำพวกผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม
- 5) รับประทานสารพิษจำพวกที่ก่อให้เกิดอาการชัก
- 6) ไม่ทราบว่าได้รับสารพิษชนิดใด

5.2.3 ดูดซับสารพิษในทางเดินอาหาร โดยใช้ผงถ่าน ซึ่งมีคุณสมบัติดูดซับสารพิษในกระเพาะอาหารและลำไส้ ทำให้สารพิษถูกดูดซึมช้าลง ไม่ควรรับประทานพร้อมกับยาทำให้อาเจียน เพราะผงถ่านจะดูดซึมยาที่ทำให้อาเจียนไว้ ทำให้ไม่สามารถออกฤทธิ์ได้ จึงควรรอให้อาเจียนก่อน

- 1) ผงถ่านบด : 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 1 แก้ว
- 2) ผงถ่านเม็ด : 2 เม็ด ผสมน้ำ 1 แก้ว

5.2.4 นำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน พร้อมสิ่งนี้อาเจียนออกมา เพื่อการวินิจฉัยชนิดของสารพิษที่ได้รับ

6. การปฐมพยาบาลผู้ได้รับสารพิษเข้าทางเดินหายใจ

6.1 ก๊าซพิษที่เข้าสู่ทางเดินหายใจ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

6.1.1 ก๊าซที่ทำให้ร่างกายขาดออกซิเจน เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์

6.1.2 ก๊าซที่ทำให้เกิดอาการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ ถ้าได้รับในปริมาณมากอาจทำให้ตายได้ เช่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์

6.1.3 ก๊าซที่ทำให้เกิดอันตรายทั่วร่างกาย คือเมื่อเข้าไปในร่างกายจะทำให้เม็ดเลือดแดงแตก ปัสสาวะเป็นเลือด ดีซ่าน ตาเหลือง ตัวเหลือง ได้แก่ ก๊าซอาร์ซีน

6.2 การปฐมพยาบาล

6.2.1 เคลื่อนย้ายผู้ที่ได้รับสารพิษไปยังสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ ถ่ายเทสะดวก และห้ามคนมุง

6.2.2 เปิดทางเดินหายใจให้โล่ง ถ้าหยุดหายใจให้รีบช่วยเหลือ

6.2.3 คลายเสื้อผ้าให้หลวม

6.2.4 รีบนำส่งโรงพยาบาล

7. การปฐมพยาบาลผู้สัมผัสสารพิษทางผิวหนัง กรณีสารพิษสัมผัสผิวหนังภายนอก เช่น สารเคมีหกรดผิวหนัง การปฐมพยาบาล

7.1 ล้างด้วยน้ำที่ไหลผ่านจำนวนมาก และนานพอจนแน่ใจว่าล้างเอาสารเคมีนั้นออกหมด

7.2 ขณะล้างสารเคมี ให้ถอดเสื้อผ้าและเครื่องประดับออกให้หมด

7.3 ถ้ามีบาดแผลเลือดออก ให้ห้ามเลือด และปิดแผลด้วยผ้าที่สะอาด

7.4 ตรวจการหายใจและชีพจร ถ้ามีปัญหาให้รีบทำการช่วยเหลือ

7.5 รีบนำส่งโรงพยาบาล

สิ่งแปลกปลอมเข้าคอ

สิ่งแปลกปลอมที่ติดคอ เช่น ก้างปลา กระดุกไก่ สตางค์ หรือฟันปลอม จะพบตั้งแต่ปาก โคนลิ้น ต่อมทอนซิล มักเป็นพวกก้างปลา หรืออาจจะลงในหลอดอาหารส่วนบน ก็อาจไม่เกิดอาการผิดปกติได้ แต่ถ้าเข้าหลอดลมอาจทำให้ทางเดินหายใจอุดตัน และตายได้ กรณีติดคอ จะมีอาการเจ็บเวลากลืน หรือ เจ็บคอมากเวลากลืน

1. การปฐมพยาบาล

1.1 ชักประวัติเกี่ยวกับวัตถุแปลกปลอมให้แน่ใจคืออะไร

1.2 ให้ผู้บาดเจ็บอ้าปากกว้าง ถ้าเห็นสิ่งแปลกปลอมชัดเจน ให้ใช้ไม้กดลิ้นที่พันผ้าก๊อซหรือผ้าสะอาด กดที่โคนลิ้นแล้วใช้ปากคีบ (forceps) คีบสิ่งแปลกปลอมออกมา ส่วนมากมักจะติดอยู่ที่ข้าง ๆ ต่อมทอนซิล

1.3 ถ้าเป็นก้างหรือกระดูกขนาดเล็ก ให้ดื่มน้ำมากๆ กลืนก้อนข้าวสุก หรือกลืนขนมปังนุ่มๆ สิ่งแปลกปลอม จะหลุดไปในกระเพาะอาหาร

1.4 ห้ามใช้มือแคะ หรือล้วง เพราะจะทำให้เนื้อเยื่อบริเวณที่มีสิ่งแปลกปลอมฝังอยู่บวม แดง และเอาออกยากขึ้น อาจมีการอักเสบและติดเชื้อตามมาได้

1.5 ถ้ามองไม่เห็นสิ่งแปลกปลอมเลย ควรนำส่งโรงพยาบาล แพทย์จะส่องกล้องและใช้คีบคีบออกมา

2. กรณีเข้าหลอดลม ผู้ป่วยจะมีอาการสำลักอย่างรุนแรง ไอ หายใจลำบาก หายใจมีเสียงดัง ถ้ามีการอุดตันมาก จะพบอาการตัวเขียว ปลายมือปลายเท้าเขียวร่วมด้วย

2.1 การปฐมพยาบาล ช่วยเอาสิ่งแปลกปลอมออก

2.1.1 ในกรณีเป็นเด็กเล็ก ให้จับเด็กห้อยศีรษะและตบบริเวณกลางหลัง

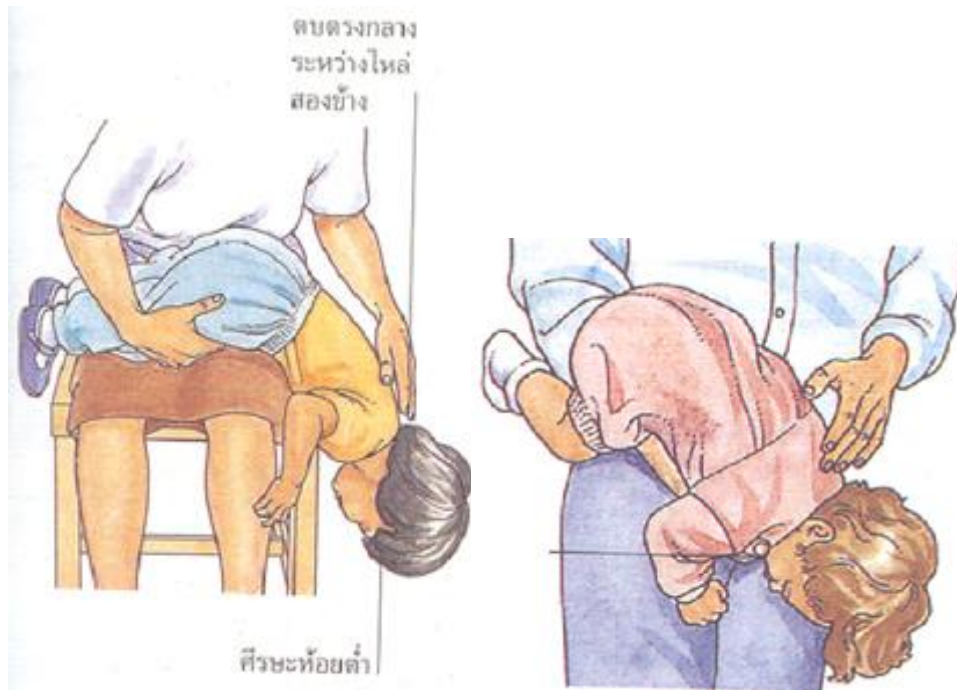
2.1.2 ถ้าเป็นเด็กโต ให้จับนอนคว่ำพาดบนตักผู้ใหญ่ โดยให้ศีรษะของเด็กห้อยต่ำกว่าลำตัว แล้วตบบริเวณกลางหลัง

2.1.3 ถ้าเป็นผู้ใหญ่ ให้จับนอนคว่ำพาดลำตัวกับโต๊ะหรือเก้าอี้ แล้วห้อยส่วนศีรษะลงต่ำกว่าลำตัว ใช้มือทั้งสองข้างยันพื้นไว้หรือมีคนช่วยจับ แล้วตบบริเวณกลางหลัง

2.1.4 ถ้าเป็นคนอ้วนหรือหญิงมีครรภ์ ให้วางมือบริเวณกึ่งกลางหน้าอกเหนือลิ้นปี่เล็กน้อย ผู้ปฐมพยาบาลอยู่ด้านหลังของผู้ป่วย ให้อัดแรงๆ บริเวณหน้าอกติดต่อกัน 6-10 ครั้ง

2.1.5 กรณีหมดสติให้นอนหงาย วางโคนฝ่ามือถัดจากซี่โครงซี่สุดท้าย วางอีกมือข้างบน กดแรงๆ เข้าด้านในและขึ้นข้างบน 5 ครั้ง

2.2 หลังจากเอาสิ่งแปลกปลอมออกให้นำส่งโรงพยาบาล และคอยสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด ขณะนำส่ง

ภาพที่ 6.3 การช่วยเอาสิ่งแปลกปลอมออกจากหลอดลมในเด็ก

ภาพที่ 6.4 การช่วยเอาสิ่งแปลกปลอมออกจากหลอดลมในผู้ใหญ่, คนอ้วน และหญิงตั้งครรภ์

ภาพที่ 6.5 การช่วยเอาสิ่งแปลกปลอมออกจากหลอดลมในผู้ที่หมดสติ

เอกสารอ้างอิง

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ปี พ.ศ.2553. แนวทางการช่วยเหลือนคนจมน้ำ ตกน้ำ. สืบค้นได้จาก

<https://www.niems.go.th/1/News/Detail/905?group=6>. ค้นหาเมื่อ 12 กันยายน 2562

สรายุทธ วิบูลชุตติกุล. 2561. 8 ขั้นตอน ฟันคั่นชีพเด็กจมน้ำ (CPR). สืบค้นได้จาก

<HTTPS://WWW.VICHAIYUT.COM/TH/HEALTH/INFORMATION/>. ค้นหาเมื่อ 12 กันยายน 2562

บริษัท พูล-เทค จำกัด. 2561. วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ช่วยคนจมน้ำ ข้อควรรู้ที่เราอาจหลงลืม.

สืบค้นได้จาก <https://pooltech.co.th/blog/Health%20News/>. ค้นหาเมื่อ 12 กันยายน 2562

อมรรัตน์ ศุภมาศ. 2562. การช่วยเหลือนเบื้องต้น สำหรับ 'คนจมน้ำ'. พยาบาลประจำโครงการปฏิบัติการช่วยฟื้น
ชีวิต โครงการปฏิบัติการช่วยฟื้นชีวิต ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล

American Heart Association. Circulation 2005; Vol 112 Issue 24; Suppl 1; December 13,
2005: P 196-203.

บริษัท เจียรักษา จำกัด. คู่มือปั๊มหัวใจ. สืบค้นได้จาก. <https://www.jia1669.com/>. ค้นหาเมื่อ 12 กันยายน 2562